

**Національна Академія Педагогічних Наук України
Міжнародна академія культури безпеки, екології та здоров'я
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України
Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного
забезпечення діяльності вищих навчальних закладів
«Агроосвіта»**

**Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова
Національний транспортний університет
Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т.Г.Шевченка**

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Монографія

Національна Академія Педагогічних Наук України
Міжнародна академія культури безпеки, екології та здоров'я
ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України
Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення
діяльності ВНЗ "Агроосвіта"
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Національний транспортний університет
Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Монографія

Київ – 2015, 2016

УДК 378
ББК 74.58
В 55

*Рекомендовано до друку Президією
Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я
(протокол № 9 від 30 жовтня 2015 року)
Рекомендовано до друку Вченою Радою ДВНЗ "Університет менеджменту
освіти" НАПН України (протокол № 11 від 18 листопада 2015 року)*

Рецензенти:

Носко М.О., доктор педагогічних наук, професор, ректор [Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка];
Кузьменко В.В., доктор педагогічних наук, професор [КВНЗ "Херсонська академія неперервної освіти" Херсонської обласної ради];
Матейчик В.П., доктор технічних наук, професор [Національний транспортний університет]

*За науковою редакцією доктора педагогічних наук, професора,
академіка НАПН України М. Б. Євтуха*

Редколегія:

Л.Г. Горяна, Н. О. Терентьева

Вища освіта України в умовах глобалізації суспільства:
монограф. / редкол. : Горяна Л.Г., Терентьева Н.О.; за наук. ред.
М. Б. Євтуха. – К. : Агроосвіта, 2015. – 300 с.

ISBN 978-617-7283-08-8

Видання є спільним міжвузівським проектом, виконаним під егідою Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я. У монографічному дослідженні актуалізовано проблему розвитку вищої та післядипломної педагогічної освіти України у контексті глобалізаційних викликів суспільства, окреслено питання ефективного функціонування вищої та післядипломної освіти, гарантування безпеки під час підготовки фахівців у системі вищої освіти.

Матеріали стануть у нагоді науковим працівникам, викладачам, здобувачам усіх освітніх та освітньо-наукових рівнів, учителям-практикам і керівникам закладів освіти.

УДК 378
ББК 74.58

© Автори публікацій, 2015
© МАКБЕЗ, 2015

ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ "ВОДНІ БІОРЕСУРСИ ТА АКВАКУЛЬТУРА" В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Наталія Вдовенко

доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри глобальної економіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

В роботі доведено, що сучасна концепція навчання в університеті студентів факультету тваринництва та водних біоресурсів передбачає не тільки набуття професійних знань і навичок, а ще й формування економічних знань, економічних навичок, економічного мислення. Обґрунтовано, що педагогічна майстерність залежить від особливостей викладача, його мудрості, вміння триматися перед аудиторією, від освоєних методик і навичок викладання. Слід базуватися на ринковому змісті економіки освіти, побудові адекватної сучасним реаліям освітньої системи України та розробці механізмів її інтеграції як комплексу: аграрна освіта – наука – бізнес із цивілізованими, конкурентними та ринковими перевагами.

Не можна змусити людину вчитися,
можна тільки допомогти їй відкрити
в собі здібності до навчання

Г. Галілей

Сучасна концепція навчання в університеті студентів рибогосподарського факультету передбачає не тільки набуття професійних знань і навичок, а ще й формування економічних знань, економічних навичок, економічного мислення. У нашій країні закладають основи нового типу економічної культури, і економічна освіта в поєднанні з технологічною освітою будуть відігравати в цьому процесі провідну роль. Актуальність, практичне значення проблеми оптимізації методики викладання економічних дисциплін для студентів неекономічних

спеціальностей визначили вибір теми дослідження в умовах євроінтеграційних процесів. З цією метою на економічному факультеті Національного університету біоресурсів і природокористування України створено відповідну кафедру глобальної економіки. Основне правило для науково-педагогічних працівників: виходити на кафедру тільки тоді, коли є що донести слухачам і передати той багаж знань, який маєш сам.

Фахівці вважають, що педагогічна майстерність залежить від особливостей викладача, від його мудрості, вміння триматися перед аудиторією, від освоєних методик і навичок викладання. Потрібно вміти донести свій предмет слухачеві за допомогою логіки, послідовності у викладі матеріалу, майстерності в побудові самого заняття, використовуючи ораторські здібності, відчуття аудиторії.

Сучасний педагог повинен стати на один рівень зі студентом і поступово піднімати його до певного рівня, стимулювати активний інтерес до матеріалу, який викладають, оскільки не так вже й багато студентів, яким цікаво те, що знає викладач. На прикладі навчальної дисципліни "Економіка рибогосподарських підприємств" відобразимо специфіку викладання економічних дисциплін на факультеті тваринництва та водних біоресурсів. В отриманні економічної інформації зацікавлені всі, хто пов'язаний з виробництвом і реалізацією продукції аквакультури. Тому коли говорити про форми організації викладання для спеціальності "Водні біоресурси та аквакультура", то вони зміщуються в бік активних форм навчання. Це – ефективний метод тренінгу, адже власне рішення запам'ятовується краще, ніж чуже.

Види навчання за участю студентів:

дискусійні групи;

конкурентні групи;

групи з виконанням ролей;

групи вирішення проблем;

семінари;

ситуаційні вправи;

"мозковий штурм";

комп'ютеризовані навчальні курси.

Активне навчання розвиває вміння спілкуватися між собою. Мільйонер Джон Рокфелер у свій час сказав: "Вміння спілкуватися"

людьми – це товар, котрий можна купити точно так, як ми купуємо цукор і каву... І я заплачу за таке вміння більше, ніж за будь-що інше на світі". Набуті знання з навчальної дисципліни "Економіка рибогосподарських підприємств" допоможуть студентам глибше розуміти суть економічних категорій, якими вони оперують, вивчаючи інші дисципліни: "Організація виробництва у рибництві", "Менеджмент і маркетинг у рибництві", "Бухгалтерський облік у рибництві", "Організація бізнесу в рибництві". Засвоєння порядку формування економічних показників дає можливість впливу на їх рівень за допомогою економічних важелів. Отже, на заняттях з навчальної дисципліни широко застосовують: повтори, приклади, наочні покази. Це означає, що активніше включається зір – перенесення інформації на органи чуття і в довгострокову пам'ять. Практика показує, що найкраще заняття – це коли студенти виконують роботу, гірше – коли щось бачать, ще гірше – коли читають та чують. Для того, щоб навчання предмету було ефективним, ми враховуємо індивідуальні відмінності студентів і поділяємо їх на такі категорії:

- організованих і неорганізованих (вирішує сам);
- несамотійних і самотійних (працює сам);
- співпрацюючих з викладачем і тих, хто просто вчиться, бо цікавий сам процес навчання;
- для яких важливий зовнішній зворотний зв'язок (змагання) і ті, які просто вчаться.

У таблиці 1 наведено відмінності в стилі опрацювання інформації студентами.

Ефективне викладання надзвичайно важливе для ефективного навчання. Важливим є те, в якій послідовності чи формі заняття подають матеріал. Мета навчання полягає в тому, щоб студенти змінили власну поведінку в трьох напрямках, а саме: розвиток навичок; використання технічної інформації; ставлення до успіху.

Найважливіші навчальні принципи – це залучення студента в процес навчання від постановки мети і завдань до завершальної оцінки. У процесі навчання застосовують якомога більше способів

залучення студентів до активної діяльності: набуття цільового досвіду; вигаданий досвід (виконання ролей, дебати, демонстрації, вправи); дискусії в групі; форуми і конференції тощо.

Таблиця 1
Опрацювання економічної інформації студентами факультету тваринництва та водних біоресурсів

Шкала змісту	Студент прагне вивчати деталі	Або й те, і інше	Віддає перевагу головним ідеям
Шкала ініціативності	Активний, агресивний, енергійний, шукає розмаїття інформації	Або й те, і інше	Пасивний, чекає поки йому подадуть інформацію у готовому вигляді
Шкала тактики інформаційного опрацювання	Аналітичний розум, мислить об'єктивними категоріями, прагне до логічно виважених висновків		Студент з інтуїтивними творчими нахилами, який постійно щось вигадує в процесі навчання

Досвід показує, що студент навчається краще, коли йому цікаво, коли перебуває в постійній напрузі, відчуваючи різноманітність вправ і змагань.

Нижче наведено принципи підвищення ефективності вивчення економічних дисциплін студентами рибогосподарського факультету:

Готовність. Опанування навчальною дисципліною "Економіка рибогосподарських підприємств" проходить швидше і результативніше, коли студенти хочуть навчатися і готові до того. Тож варто відразу оцінити: готовність групи і окремих слухачів; мотивацію до навчання; причини, що спонукали до навчання; кінцеві сподівання слухачів дисципліни.

Підсилення. Необхідні повторення та практичні вправи; бажана подача інформації різними способами, щоб студенти з різними навчальними підходами ефективніше засвоювали.

Інтенсивність. Інтенсивний, драматичний, яскравий досвід самих студентів допоможе їм легше запам'ятати важливі моменти.

Асоціація. Коли до власного професійного досвіду додаються елементи схожості і відмінності ситуацій – знання легше закріплюються в пам'яті студента.

Послідовність. Навчання розбите на кілька коротких занять ефективніше, ніж одне довге. Впорядкувати навчальний матеріал у певній послідовності і визначити мету занять, яка потім перейде у загальні результати навчання.

Ефективність. Коли навчальний матеріал задовольняє студентів, не дратує їх – засвоюється краще; використання професійного досвіду слухачів – високоефективний метод заохочувати їх до ілюстрації своїх висновків прикладами із практики.

Схвалення – як метод заохочення до навчання; максимальне використання можливостей.

Ми заохочуємо студентів працювати з максимальним використанням їх можливостей, щоб у них залишалось відчуття, що ними засвоєно чимало корисного, що може бути використано в їх практичній діяльності. Кожного студента факультету тваринництва та водних біоресурсів, хто бажає підвищити ефективність вивчення економічних дисциплін, викладач спонукає до посилення уваги і зацікавлює; сприяє пригадуванню раніше вивченого; розбиває великі і складні поняття на невеликі навчальні порції; постійно повідомляє студентів про їхні досягнення і заохочує їх; відводить достатньо часу для практики і глибшого засвоєння набутих знань і навичок; постійно дбає про актуалізацію навчального матеріалу.

Хочеться звернути увагу на особливу ретельність під час підготовки до лекцій з навчальної дисципліни “Економіка рибогосподарських підприємств”, оскільки ми готуємо фахівців неекономічних спеціальностей. Матеріал адаптуємо. Обираємо найпростіше. Важливо зрозуміло подати матеріали мультимедійних презентацій, оскільки лекція є однією з провідних форм навчального процесу на факультеті.

Готуватися до лекції з навчальної дисципліни “Економіка рибогосподарських підприємств” означає: мислити, виношувати думки, відбирати з них ті, які лектору здаються особливо цікавими; відшліфувати їх, доповнювати ідеями інших людей; розміщувати у певній послідовності, як мозаїку. Лекцію бажано виношувати якомога

довше – вона має визріти. Найкорисніші для слухачів лекції ті, в яких лектор розкривається найглибше.

П А М'Я Т К А правила підготовки до лекцій з навчальної дисципліни “Економіка рибогосподарських підприємств”

1. Головне – не перетворювати свою лекцію на абстрактну доповідь (лекцію має бути складено з конкретних випадків і загальних істин).
2. Знати і вивчати свою аудиторію: її інтереси, побажання.
3. Записати власні думки, а потім слід почитати щось з теми й доповнити думками інших.
4. Збирати матеріалів значно більше, ніж можна використати в лекції (це для впевненості, сміливості і яскравості лекції).
Змістовна лекція та за якою стоїть багато резервного матеріалу.

Нижче наведено декілька варіантів структурування лекцій (табл. 2).

Таблиця 2

Варіанти структурування лекцій з навчальної дисципліни “Економіка рибогосподарських підприємств”

I варіант	II варіант	III варіант
Викласти факти	Продемонструвати недоліки	Привернути увагу слухачів і досягти зацікавленості проблемою
Виголосити свої висновки, що з них випливають	Показати, як виправити їх	Завоювати довіру
Закликати до дії	Просити аудиторію, слухачів про співпрацю	Викласти факти. Навести мотиви, що спонукають людей до дії

Зазначимо, що запропоновані методики проведення занять з навчальної дисципліни “Економіка рибогосподарських підприємств” максимально наближені до завдань сучасного виробництва та перспектив розвитку рибного господарства. Ефективність освітнього процесу багато в чому визначається не тільки методикою викладання, але й

підготовкою навчальних програм, забезпечення студентів підручниками, навчальними посібниками, які враховували б галузеві особливості. У всі часи існувала проблема взаємозв'язку економічної освіти і господарської практики. Важливим є усвідомлення того, що рівень професійної компетенції будь-якого спеціаліста нині визначається його економічним мисленням і підприємливістю у вирішенні практичних завдань виробничої діяльності і зокрема вітчизняної аграрної сфери.

Але провівши відповідні дослідження, хочеться зробити висновки, що нині не викликає сумніву факт прямої залежності між споживачьким природокористуванням і способом мислення людини, її світоглядними орієнтирами, тому сьогодні особливу увагу приділяють проблемам поглиблення та вдосконалення професійної еколого-економічної освіти майбутніх фахівців аграрної сфери. Актуального значення набуває питання про те, що українські вчені еколого-економічну підготовку фахівця будь-якої галузі сільського господарства мають розглядати в контексті складової національної концепції переходу України до сталого розвитку, як невід'ємну складову освіти.

У цьому зв'язку, економічна складова глобальних процесів, що відбуваються на початку XXI століття, прямо впливає на бурхливі зміни у всіх без винятку сферах суспільного життя [2]. Швидке зростання цінності знань привнесло нову систему оцінок у визначення ролі, змісту та мети освіти, як засобу реального впливу на трансформаційні зміни в підготовці фахівців для аграрного сектору економіки. Поняття трансформаційності належить до тих системних характеристик, які визначають об'єкт як органічну цілісність. У цьому контексті неможливо проводити реформування економіки аграрного сектору країни без відповідних глибинних процесів змін в освітній системі.

Наші дослідження дають підстави стверджувати, що спрощене сприйняття системою державних органів влади аграрної освіти, зокрема як частини народногосподарського комплексу країни чи як галузі, шкодить не лише учасникам освітнього процесу, а насамперед – економічній системі держави. Саме ці обставини сприяють пошуку

шляхів та напрямів вирішення цієї проблеми та здійснення відповідних узагальнень.

Безперечно, що в Україні існує потреба у формуванні якісно нового інноваційного суспільства, що базується на нових підходах до технологічних змін, гуманізації, вирішення економічних проблем сільського господарства країни як частини світового глобалізованого простору. Це пояснює той факт, що зважаючи на інтенсивність розвитку інтеграційних процесів України в світові системи, а саме: економічна інтеграція, сучасні біотехнології, політичні союзи, про що свідчить 39 місце за індексом глобалізації з 62 країн світу, на частку яких у сукупності припадає 96 % всесвітнього валового внутрішнього продукту, цей напрям в осмисленні нової парадигми аграрної освіти є найбільш важливим. Саме аграрна освіта, як джерело знань, як система впорядкування інформаційних потоків, здатна підготувати людину, особистість до нового сприйняття економічних знань з сільськогосподарського виробництва, до системи постійних, безперервних змін, що вимагає глобалізований простір.

Науковий здобуток дає підстави стверджувати, що на часі такі характерні якості освіти, як адаптивність до соціоекономічних викликів, швидке реагування на поточні потреби економічної системи та здатність до випередження. І ці особливості є для нас очевидними, оскільки в умовах швидкого розвитку інформаційного електронного простору аграрна освіта не може виконувати роль лише трансформативної, серверної системи, що базується на знаннях станом на "вчорашній день". Аналітичне осмислення змін, швидке прийняття рішень, пошук пріоритетів – саме ті якості суб'єкта освітньої системи, особистості, які спроможна сформувати аграрна освіта, що набуває нового значення в інноваційному вітчизняному суспільстві.

Отже, аграрна освіта набуває якості послуг, і сама стає частиною процесу трансформаційних змін в економіці. В свою чергу, термін "економіка освіти" набуває реального, прагматичного змісту. Знання завжди мали відповідну цінність, але в глобалізованому просторі, різноманітних аспектах, вони мають і свою "ціну". Важливу роль

впливають різні підходи і методології щодо визначення змісту поняття економічної сутності аграрної освіти. Це залежить від системи аргументації кінцевої мети збагачення індивіда, суспільства в цілому відповідними знаннями. Якщо, наприклад, аграрна освіта є прерогативою держави, як базова складова позитивних змін у соціально-економічному середовищі, обов'язковим показником оцінювання функціонування освітньої системи буде економічна ефективність виділення бюджетних коштів на її розвиток. Будь-яка стратегія економічного розвитку, зокрема й аграрного сектору, вимагає визначення пріоритетів та орієнтирів. Для України такими пріоритетами є урахування перспективних світових тенденцій як в економічному, так і суспільному житті.

Глобальні зміни в сільському господарстві полягають у тому, що головним чинником розвитку стає не науково-технічний прогрес, а особисті якості людини. Більше того, інноваційний ефект будь-якої економіки в значній мірі залежить від рівня системної підготовки та якості людського капіталу. Держава може діяти як виразник світових тенденцій – і тоді вартість доступу до інформаційного середовища, мінімізовану для споживача знань, враховуватимуть відповідні органи виконавчої влади, які забезпечують формування державної політики в сфері сільського господарства, як складову спрямованих інноваційних технологій у відповідні галузі соціально-економічної системи.

Тож, у випадку ігнорування державою потреби в розвитку досконалої системи формування та використання знань, аграрна освіта буде набувати рис самоокупної, саморегулювальної системи, а її економічна складова вимірюватиметься потребою людини в знаннях задля реалізації власних амбітних цілей та рівноважним станом макроекономічного середовища. У свою чергу, аграрна освіта дійсно матиме ринкову ціну і зможе розглядатись як товар з усіма належними цій категорії характеристиками. Впродовж останніх 20 років виникла широка мережа закладів, які надають освітні послуги за відповідну плату. І це не лише навчальні заклади приватної форми власності, які на свій розсуд реалізують визначену власниками місію кожного

конкретного осередку знань. Платні освітні послуги надають майже всі навчальні заклади державної форми власності, місія яких має бути чітко визначена державою. Ефективність освіти, що має «ринкову» базу, залежить від наявності мети отримання знань. Мета, як правило, формується стратегією розвитку території, держави в цілому. Відсутність в Україні довгострокової програми розвитку в бізнес-процесах тимчасово компенсуватись підвищенням ролі освіти в програмах як вищих навчальних закладів, так і загальноосвітніх закладів, за умови підтримки держави, позитивно вплине на зміни в економіці та суспільстві. Насичення освітньої системи конкретними, відповідно до вимог часу, програмами, сприятиме посиленню ролі аграрної освіти в економічному зростанні суспільства, формуванню якісно нової структури людського капіталу, здатної до сприйняття інноваційних змін, зокрема і в сільському господарстві.

Водночас тут і виникає суттєве протиріччя, оскільки ринок праці випускників навчальних закладів аграрного спрямування потерпає від перевиробництва. Ошукані власники державних дипломів, згаявши час, насагу та чималі кошти, опиняються в розчарованому стані. Виявляється, що диплом, добрі оцінки та чудові рекомендації науково-педагогічних працівників закладу не діють на працедавців. Спостерігається жорстка конкуренція на ринку праці. Впевненість у своїй елітності та геніальності, що прищеплювалася слухачам в аграрних навчальних закладах, нівелюється перед пронизливими поглядами працедавців. Оскільки їх цікавлять не амбіції, а вміння та можливості молодого фахівця. У подібній ситуації працедавець і випускник навчального закладу найчастіше доходять такого компромісу: низька заробітна плата, робота не за спеціальністю та інші варіанти. Відтак потерпають обидві сторони. Принагідно зауважимо, що перспективним, на нашу думку, є зближення інтересів працедавців, студентів, держави та навчальних закладів на етапі проходження практичної підготовки слухачів. Підприємствам не вигідно приділяти час незрілим, не завжди свідомим практикантам – їм потрібно

заработати гроші, щоб виживати і ставати потужнішими. Водночас, навчальні заклади повинні виконати навчальний план щодо практичної підготовки, але самостійно зробити цього не можуть. Варто зрозуміти, що правильно вибудована практична підготовка є корисною для підприємств аграрного сектору, яка отримує додаткову безкоштовну робочу силу, для практиканта, який набуває практичних навичок, і для навчального закладу, який збільшує мотивацію до навчання після правильно організованої практики. Можливо, слід відкривати філії кафедр на виробництві сільськогосподарської продукції. Але підходи мають бути ринковими – філії повинні стати взаємовигідним підрозділом, який працює на бізнес, аграрну освіту і науку. Ринок праці для галузей сільського господарства, як саморегульовальний компонент ринкового механізму освіти, має висувати проекти прогностичних змін, щоб пом'якшити їх наслідки для всіх учасників.

Проведений аналіз засвідчує, що сьогодні впроваджується велика кількість міжнародних проектів, які фінансово та морально підтримують вітчизняних науковців з аграрного сектору шляхом надання грантів, запрошень на конференції, стажувань. Водночас від такої підтримки віддача для аграрного сектору економіки України незначна. Цілком очевидною є необхідність ринкового підходу для розв'язання цієї надзвичайно важливої проблеми суспільства. Ми зазначаємо, що наша країна, безсумнівно, є країною з ринковою економікою, тому всі її сегменти, зокрема економіку аграрної освіти, слід наповнити ринковим змістом, впроваджуючи відповідні підходи, а ринок освітніх послуг потребує регульованої оптимізації з боку держави.

Крім того, фінансовий ринок освітніх послуг має відновити довіру всіх його суб'єктів шляхом відкритої, доступної кредитної політики та створення освітньо-фінансових консорціумів, які, подібно бізнес-інкубаторам, започатковували б нові напрями бізнесу і робочі місця в сільській місцевості, формували кваліфіковані творчі кадри.

Наведені міркування спрямували нас на надання пропозицій щодо створення науково-технологічного рибогосподарського парку із залученням вищих навчальних закладів аграрного спрямування.

Вважаємо, що створення таких парків забезпечить ефективну діючу систему підтримки й просування інноваційних проектів у рибній галузі від моменту зародження ідеї до впровадження в промислові масштаби.

Необхідно також відзначити, що функціонування таких структур дозволить послідовно використовувати потенціал наукових співробітників і студентів провідних аграрних вишів та створити систему надання допомоги в підготовці й перепідготовці фахівців для інноваційної сфери, сприяння в створенні колективів управління сучасними наукомісткими галузевими проектами.

Наукові ідеї автора щодо створення науково-технологічного рибогосподарського парку знайшли своє відображення під час розробки Державної програми розвитку внутрішнього виробництва, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 12.09.2011 р. № 1130. Метою є збільшення обсягу власного виробництва та зменшення обсягу імпорту, можливості надання державної підтримки у разі впровадження у виробництво сучасних технологій та реалізації зазначеного проекту в реальному секторі економіки (табл. 3).

Таблиця 3

Орієнтовний перелік інвестиційно-інноваційних проектів

Назва проекту	Найменування суб'єкта інвестиційної діяльності	Строк реалізації проекту, роки	Загальна вартість проекту, млн грн	Очікуваний результат
3. Створення науково-технологічного рибогосподарського парку	визначається за результатами конкурсу	2011–2020	396	Виконання Програми економічних реформ на 2010–2014 роки в частині забезпечення технологічного переоснащення сільськогосподарської галузі з метою підвищення її конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринку

У той же час планом заходів щодо створення умов для реалізації Державної програми розвитку внутрішнього виробництва передбачено реалізацію задач, наведених у табл. 4.

План заходів

Таблиця 4

Найменування завдання	Відповідальні за виконання	Строк виконання
Інституціональні та структурні перетворення у сфері науки і техніки, інновацій та виробництва		
3. Створення та забезпечення функціонування інноваційних структур (технопарків, кластерів, бізнес-інкубаторів)	Держінформнауки Мінекономрозвитку Мінінфраструктури Мінагрополітики Міненерговугілля МОЗ	2012– 2015 роки
Механізм державного стимулювання		
8. Оптимізація та забезпечення розвитку науково-технічного потенціалу промисловості шляхом реформування галузевої науки, зокрема об'єднання, перепрофілювання наукових установ, створення технопарків, наукових парків, технологічних інкубаторів, центрів трансферу технологій	МОН Агентство держмайна Мінекономрозвитку Мінінфраструктури Мінагрополітики Міненерговугілля Держінформнауки	2012– 2015 роки

Для того, щоб чітко виписати порядок юридичного оформлення науково-технологічного рибогосподарського парку, було проаналізовано визначену законодавством процедуру створення та функціонування відповідно наукових та технологічних парків згідно з законами країни “Про наукові парки” (далі за текстом Закон 1) [3; 4] та “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків” (далі за текстом Закон 2). Процедуру утворення наукового парку відповідно до Закону України “Про наукові парки”, наведено нижче:

Ініціатива вищого навчального закладу та (або) наукової установи щодо створення наукового парку (абзац другий статті 1 Закону 1)
Підготовка проектів установчих документів наукового парку: засновницького договору про створення наукового парку (частина друга статті 5 Закону 1), статуту наукового парку (частина третя статті 5 Закону 1). Визначення переліку пріоритетних напрямів діяльності наукового парку (абзац шостий статті 1 та стаття 8 Закону 1)
Рішення про створення наукового парку ухвалюють його засновники за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України (частина перша статті

	<p>7 Закону 1). Відповідно до пункту другого Порядку погодження рішення про створення наукового парку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.02.2010 р. № 93, рішення про створення наукового парку погоджується МОН.</p> <p>Для цього засновники наукового парку або уповноважена ними особа подають МОН заяву за затвердженою Міністерством формою та документи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проекти установчих документів наукового парку (статут і засновницький договір про створення наукового парку); - перелік пріоритетних напрямів діяльності наукового парку; - перелік наукових розробок, впровадження яких забезпечить розвиток наукового парку, за підписом засновників; - відомості про засновників наукового парку, наявну та потенційну виробничу, інженерну, транспортну і соціальну інфраструктуру, необхідні для використання в діяльності наукового парку. <p>У разі якщо засновниками наукового парку є суб'єкти господарювання державної або комунальної власності, що здійснюють свою діяльність на основі права господарського відання або права оперативного управління, рішення про участь таких засновників у заснуванні наукового парку ухвалюють за погодженням з відповідними органами, в управлінні яких перебуває державна або комунальна власність, закріплена за такими суб'єктами господарювання (частина друга статті 7 Закону 1)</p>
4	<p>МОН у п'ятиденний строк з дня подання документів розглядає їх і проводить перевірку відповідності документів вимогам, установленим законодавством. МОН повертає засновникам для доопрацювання документи у разі: подання документів не в повному обсязі; невідповідності документів вимогам, установленим законодавством. За відповідності документів, установленим вимогам МОН, погоджує рішення про створення наукового парку і повідомляє про це засновників (пункт 4 Порядку)</p>
5	<p>Засновники наукового парку, яким повернули документи для доопрацювання, мають право повторно подати їх на розгляд (пункт 5 Порядку)</p>
6	<p>Науковий парк набуває статусу юридичної особи з дня його державної реєстрації у встановленому законом порядку (частина четверта статті 7 Закону 1). При цьому засновники наукового парку зберігають статус юридичної особи і на них поширюється дія законів щодо регулювання їх діяльності (частина перша статті 9 Закону 1)</p>
7	<p>Органами управління наукового парку є вищий орган управління наукового парку та виконавчий орган управління наукового парку, функції яких визначаються статутом наукового парку (стаття 10 Закону 1). Вищим органом управління наукового парку є загальні збори засновників наукового парку. Вищий орган (стаття 11 Закону 1). Виконавчий орган управління наукового парку формується загальними зборами засновників у порядку, встановленому статутом наукового парку (стаття 12 Закону 1)</p>
8	<p>Для виконання статутних завдань науковий парк може створювати</p>

	статутний і резервний фонди, фонд підтримки інноваційної діяльності та інші фонди, не заборонені законодавством України (стаття 21 Закону 1). Суб'єкт господарювання державної або комунальної власності, що здійснює свою діяльність на основі права господарського відання, може передавати належне йому майно до статутного капіталу наукового парку лише за попередньою згодою центрального органу виконавчої влади, у сфері управління якого він перебуває. Передача до статутного капіталу наукового парку нерухомого майна, а також повітряних і морських суден, суден внутрішнього плавання, що перебувають на балансі державних суб'єктів господарювання, здійснюється за умови додаткового погодження з Фондом державного майна України
9	До джерел фінансування наукового парку належать (частина 7 статті 21 Закону 1): кошти статутного та інших фондів наукового парку; фінансові надходження від діяльності наукового парку; інвестиції, надані науковому парку; благодійні внески для розвитку наукового парку та забезпечення реалізації проектів наукового парку; кошти державного та місцевих бюджетів; кошти замовників; інші надходження, не заборонені законодавством України
10	Науковий парк має право відкривати рахунки в національній та іноземній валюті у банківських та інших фінансових установах (стаття 22 Закону 1)
11	Припинення наукового парку здійснюється виключно шляхом його ліквідації за рішенням засновників або на підставі рішення суду. Реорганізація наукового парку забороняється (стаття 23 Закону 1)

Процедура утворення технологічного парку відповідно до Закону України “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”:

1	Внесення змін до Закону України “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків” щодо внесення технологічного рибогосподарського парку до переліку технологічних парків, визначених у преамбулі Закону
2	Державна реєстрація технологічного парку здійснюється центральним органом виконавчої влади з питань науки. Підставою для державної реєстрації технологічного парку є включення його до переліку технопарків, що наведений у преамбулі цього Закону (стаття 4 Закону 2). Порядок державної реєстрації технологічних парків, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29.11.2006 р. № 1657 із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 10.08.2011 р. № 849. Положенням про Держінформнауку, затвердженим Указом Президента України від 08.04.2011 р. № 437, здійснення державної реєстрації технологічних парків закріплено за Агентством
3.	Пріоритетні напрями діяльності для кожного з технологічних парків розробляються відповідно до законів України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” та “Про пріоритетні напрями інноваційної

діяльності в Україні”, розглядає Президія Національної академії наук України та затверджує центральний орган виконавчої влади з питань науки (частина друга статті 5 Закону 2). Положення про порядок розгляду та затвердження пріоритетних напрямів діяльності технологічного парку, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.1999 р. № 2311 із змінами. Пріоритетні напрями діяльності технологічного парку подає для розгляду Президія Національної академії наук та затвердження МОН після державної реєстрації технологічного парку (абзац п'ятий пункту 2 Положення).

Для реалізації проекту створення науково-технологічного рибогосподарського парку наведено нижче наступний алгоритм дій.

ЕТАП 1. Створення системи управління науково-технологічним рибогосподарським парком.

Керівним органом науково-технологічного рибогосподарського парку є юридична особа – один з учасників науково-технологічного парку. Керівний орган виконує такі функції: від імені учасників технопарку відкриває спеціальний рахунок технологічного парку; функції поточного керівництва діяльністю науково-технологічного парку, зокрема щодо оформлення проектів технологічного парку; використання в установленому порядку коштів спеціального рахунку науково-технологічного парку; контролю за використанням коштів спеціальних рахунків учасників науково-технологічного парку перевірки та підготовки пропозицій щодо внесення змін або припинення виконання проектів технологічного парку; підготовки звітів про діяльність технологічного парку, представлення інтересів учасників науково-технологічного парку в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, укладання відповідно до законодавства договорів від імені технологічного парку та інші функції відповідно до договору.

Для проходження цього етапу потрібно створити такі органи управління:

– робочу групу – для вирішення поточних питань реалізації проекту. Робоча група є дорадчим органом, у компетенцію якої входить вирішення поточних питань на початковому етапі реалізації проекту. Робочу групу очолює керівник регіону (місцевої влади), на терито

якого заплановано розміщення технопарку, або інша особа, повноваження якої визначені відповідними розпорядницькими документами;

– керуючу компанію (дирекцію) – для управління діяльністю технопарку, вирішення встановлених цілей і завдань, питань і проектування, будівництва й експлуатації майнового комплексу. Керуюча компанія є виконавчим органом управління технопарком. Основними напрямками діяльності керуючої компанії (дирекції) є управління майновим комплексом технопарку; створення умов для досліджень і розробок інновацій, розвитку малих і середніх інноваційних підприємств; пошук, попередня експертиза та супровід проєктів; маркетингові й консалтингові послуги; сприяння в просуванні продуктів і послуг резидентів на міжнародні ринки; захист патентних прав та інтелектуальної власності. Засновниками керуючої компанії (дирекції) можуть бути: органи державної влади в особі уповноважених структур, зацікавлені в інноваційному розвитку рибної галузі, території або регіону; власники або орендарі земельних ділянок, переданих для розміщення технопарку; комерційні банки й інші інвестиційні структури, що впроваджують інноваційні проєкти; виші або університети, зацікавлені у реалізації власних інновацій; великі галузеві промислові підприємства й дослідницькі центри, зацікавлені в реалізації проєкту;

– наглядову раду – для вирішення стратегічних завдань розвитку, попередньої експертизи (оцінки) заявлених проєктів, їхньої інноваційної привабливості й перспектив впровадження в галузь. Основними функціями наглядової ради є: визначення стратегії розвитку технопарку, затвердження перспективного плану розвитку технопарку, експертиза проєктів (наукова, технічна, комерційна й фінансова), координація діяльності технопарку і його структурних підрозділів. Наглядова рада є вищим органом управління технопарку. Її очолює керівник регіону, на території якого заплановано розміщення технопарку, або інша особа, повноваження якої визначені відповідними розпорядницькими документами. До складу наглядової ради можуть входити представники Уряду України, адміністрації

області й міста; представники центрального органу виконавчої влади в галузі рибного господарства України; депутати Верховної Ради України; голова міста, на території якого здійснюється розміщення технопарку; керівники провідних вишів і НДІ галузі; представники інших зацікавлених міністерств, відомств (центральных і регіональних), установ і організацій.

Керівні органи науково-технологічного рибогосподарського парку повинні розробити концепцію, що має забезпечити виконання таких пунктів: залучення до вирішення завдань і проблем рибогосподарської галузі компаній зі спеціалістами високого інноваційного наукового рівня віком до 40 років; виробниче освоєння наукомістких технологій; дотримання патентних, авторських і суміжних прав на наукомістку продукцію.

ЕТАП 2. Обрати пріоритетні напрями інноваційних досліджень і розробок, потреб в інноваційних продуктах.

Пріоритетними напрямками діяльності науково-технологічного рибогосподарського парку є економічно і соціально зумовлені напрями науково-технічної та інноваційної діяльності, що відповідають визначеним законодавством науково-технічним та інноваційним пріоритетам і спрямовані на промислове виробництво конкурентоспроможної та інноваційної рибної продукції і насичення нею внутрішнього ринку та забезпечення експортного потенціалу держави. Науково-технологічний рибогосподарський парк діє згідно зі спеціальним режимом інноваційної діяльності, який передбачає надання державної підтримки щодо стимулювання діяльності науково-технологічного рибогосподарського парку, його учасників та спільних підприємств під час реалізації проектів за пріоритетними напрямками діяльності. Визначаються напрями потреби в інноваційних продуктах, послугах інноваційних досліджень і розробок, у сфері рибогосподарської діяльності у взаємодії з органами державної влади, вищими навчальними закладами, провідними науковими організаціями рибної галузі. Інноваційний продукт є результатом виконання інноваційного проекту і науково-дослідною розробкою нової технології чи продукції

з виготовленням експериментального зразка чи дослідної партії і повинно відповідати таким вимогам:

а) інноваційний продукт є реалізацією (впровадженням) об'єкта інтелектуальної власності (винаходу, корисної моделі, промислового зразка, селекційного досягнення), на який виробник продукту має державні охоронні документи (патенти, свідоцтва) чи одержані від власників цих об'єктів інтелектуальної власності ліцензії, або впровадженням відкриттів. При цьому використаний об'єкт інтелектуальної власності має бути визначальним для цього продукту;

б) розробка продукту підвищує вітчизняний науково-технічний і технологічний рівень;

в) в Україні цей продукт вироблено (буде вироблено) вперше. Якщо не вперше, то порівняно з іншим аналогічним продуктом, представленим на ринку, він є конкурентоздатним і має суттєво вищі техніко-економічні показники.

ЕТАП 3. Державна реєстрація науково-технологічного рибогосподарського парку.

Процедура державної реєстрації науково-технологічного рибогосподарського парку відбувається згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 29.11.2006 р. № 1657. Алгоритм державної реєстрації науково-технологічного рибогосподарського парку складається з таких кроків:

1. Подача документів в МОН України (далі – МОН).

Необхідний набір документів:

- 1) заява за затвердженою МОН формою;
- 2) проект діяльності та розвитку науково-технологічного рибогосподарського парку (далі – проект), підписаний керівником парку або його керівного органу. Проект прошивається, нумерується і засвідчується печаткою науково-технологічного рибогосподарського парку або його керівного органу.

В проекті має бути вказано таку інформацію: мету, функціональне призначення та галузеву спрямованість його діяльності; етапи розвитку із зазначенням часу їх здійснення; рівень розвитку наукової і виробничої інфраструктури, можливості її подальшого вдосконалення;

результати аналізу ринків збуту продукції, зокрема шляхом експорту, ринків сировини, витратних матеріалів, ресурсів для виробництва кінцевої продукції; відомості про рівень забезпеченості учасників технологічного парку кваліфікованими кадрами, прогностичні обсяги виробництва і реалізації продукції, джерела та форма фінансування на кожному етапі розвитку парку, прогностичні обсяги сплати податків і зборів реалізації проектів парку та прогностичні обсяги субсидій для (обов'язкових платежів); дані про економічні, науково-технічні, соціальні і бюджетні результати діяльності науково-технологічного парку;

3) виписка або витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців і копія установчих документів – для технологічного парку – юридичної особи; нотаріально засвідчені копії договору про спільну діяльність, виписка або витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (керівного органу технологічного парку) та копія установчих документів – для технологічного парку – групи юридичних осіб;

4) довідка органу державної податкової служби за місцем реєстрації науково-технологічного парку як платника податків про стан розрахунків з бюджетами всіх рівнів.

2. Реєстрація і передача документів до органів виконавчої влади.

МОН реєструє документи в спеціальному журналі, видає керівникові науково-технологічного рибогосподарського парку або його керівному органу (уповноваженій керівником особі) письмове підтвердження факту надходження документів. Проводить перевірку на відповідність документів і протягом п'яти робочих днів з моменту реєстрації передає їх на розгляд Мінекономіки, Мінфіну, Мінпромполітики, Державній податковій адміністрації, Держмитслужбі та у разі потреби іншим центральним органам виконавчої влади. У разі невідповідності документів вимогам МОН протягом п'яти робочих днів з моменту реєстрації повертає їх науково-технологічному рибогосподарському парку.

3. Розгляд та погодження документів у центральних органах виконавчої влади.

4. Видача свідоцтва про державну реєстрацію науково-технологічного рибогосподарського парку.

На підставі позитивних висновків з центральних органів виконавчої влади МОН протягом 10 робочих днів з моменту їх надходження ухвалює рішення про державну реєстрацію науково-технологічного рибогосподарського парку, згідно з яким керівникові парку або його керівного органу (уповноваженій керівником особі) видають свідоцтво про державну реєстрацію науково-технологічного рибогосподарського парку, що фіксується у спеціальному журналі за підписом особи, яка видала, і особи, яка одержала свідоцтво.

Заміна свідоцтва про державну реєстрацію науково-технологічного рибогосподарського парку може бути проведена у разі внесення змін до установчих документів його керівного органу, що стосуються найменування, організаційно-правової форми, місцезнаходження керівного органу парку, та зіпсування свідоцтва. Для заміни свідоцтва науково-технологічний рибогосподарський парк подає до МОН: заяву про внесення відповідної зміни (змін) до свідоцтва чи про його зіпсування; нотаріально засвідчену копію установчих документів керівного органу; оригінал свідоцтва. МОН ухвалює протягом п'яти робочих днів з моменту надходження документів рішення про заміну свідоцтва і видає нове свідоцтво.

ЕТАП 4. Розробити та затвердити проект і структуру науково-технологічного рибогосподарського парку. Для науково-технологічного рибогосподарського парку запроваджується спеціальний режим на 15 років і діє за виконання проектів. Проекти науково-технологічного рибогосподарського парку подають на розгляд, експертизу, державну реєстрацію до центрального органу виконавчої влади з питань науки за поданням Національної академії наук України в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Центральний орган виконавчої влади з питань науки на проекти науково-технологічного рибогосподарського парку, що пройшли розгляд, експертизу і відповідно до встановленого Кабінетом Міністрів України порядку включені до державного реєстру, видає свідоцтво встановленого зразка про державну реєстрацію проекту технологічного парку у строк, що не може перевищувати 90 днів з дня подачі проекту науково-технологічного рибогосподарського парку до центрального органу виконавчої влади з питань науки. Свідоцтво видають на строк

реалізації цього проекту, але не більш ніж на п'ять років. Воно є підставою для запровадження спеціального режиму інноваційної діяльності та відкриття спеціальних рахунків науково-технологічного рибогосподарського парку, його учасників та спільних підприємств. Для реалізації проектів науково-технологічного рибогосподарського парку щорічно в Державному бюджеті України за бюджетною програмою підтримки діяльності технологічних парків визначають кошти, які спрямовують на повне або часткове (до 50 %) безвідсоткове кредитування (на умовах інфляційної індексації) проектів; повну або часткову компенсацію відсотків, сплачуваних виконавцями проектів комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування проектів.

Отже, процедура створення науково-технологічного рибогосподарського парку має відбуватися відповідно до Закону України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків" [5]. Вважаємо, що підготовка студентів аграрних закладів освіти повинна здійснюватися системно, систематично, цілеспрямовано, з урахуванням специфічних особливостей підготовки фахівців для аграрної сфери, зокрема і еколого-економічного спрямування. Водночас формування еколого-економічної свідомості – це тривалий та поступовий процес, що передбачає організовану та поетапно реалізовану систему заходів із засвоєння економічних знань.

Провідними елементами формування еколого-економічної свідомості є знання (засвоєні основні поняття про галузь рибного господарства, екологічні проблеми аграрного сектору економіки); усвідомлення (виховання екологодоцільної поведінки фахівця); ставлення (розуміння галузей тваринництва і рослинництва як унікальної цінності для людства); діяльність (участь у вирішенні еколого-економічних проблем у сфері сільського господарства). Тому маємо всі можливості прийти до висновку, що перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямі мають базуватися на ринковому змісті економіки освіти, побудові адекватної сучасним реаліям освітньої системи аграрного сектору України та розробці механізмів її інтеграції як комплексу аграрна освіта – наука – бізнес із цивілізованими, конкурентними та ринковими перевагами.

Відомості про авторів

Вайзана Ганна Олександрівна – кандидат технічних наук, старший викладач кафедри екології та безпеки життєдіяльності Національного транспортного університету.

Вдовенко Наталія Михайлівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри глобальної економіки Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Горяна Лариса Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри філософії та освіти дорослих ЦІППО ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України, Президент Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я.

Іщенко Тетяна Дем'янівна – кандидат педагогічних наук, професор, в.о. директора Науково-методичного центру "Агроосвіта".

Ляхоцька Лариса Леонідівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач лабораторії систем відкритої освіти ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України.

Матвеев Віталій Олексійович – доктор філософських наук, професор кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, академік Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я.

Олійник Віктор Васильович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член Національної академії педагогічних наук України, ректор ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України.

Отич Олена Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, директор Науково-дослідного інституту ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України.

Проніков Олександр Костянтинович – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, психології та методики фізичного виховання Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка.

Сорочан Тамара Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри, філософії і освіти дорослих Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ "Університет менеджменту освіти" НАПН України.

Терентьєва Наталія Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології та методики фізичного виховання Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка, віце-президент Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я.

Хрутьба Вікторія Олександрівна – доктор технічних наук, доцент, завідувач кафедри екології та безпеки життєдіяльності Національного транспортного університету, академік Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я.

ЗМІСТ

Передмова	3
Розділ 1. Післядипломна педагогічна освіта: виклики глобалізації	8
<i>Олійник В., Отлич О.</i> Післядипломна педагогічна освіта в контексті глобальних цивілізаційних змін	9
<i>Сорочан Т.</i> Післядипломна педагогічна освіта у вимірі стратегії змін	31
<i>Горяня Л.</i> Глобалізаційні тенденції підготовки педагогічних працівників до управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій в закладах післядипломної педагогічної освіти України	54
<i>Ляхоцька Л.</i> Технологія формування функціональної ІКТ-компетентності керівника освіти в системі підвищення кваліфікації	80
Розділ 2. Вища освіта в умовах глобалізації суспільства	104
<i>Проніков О.</i> Глобалізація вищої освіти: тенденції та інновації	105
<i>Терентьєва Н.</i> Вища освіта і культура в глобальному цивілізаційному вимірі: виробництво нового знанневого продукту	128
<i>Іщенко Т.</i> Безперервна аграрна освіта України – освіта впродовж життя	146
<i>Вдовенко Н.</i> Педагогічна культура викладання економічних дисциплін для студентів спеціальності “Водні біоресурси та аквакультура” в умовах євроінтеграції	161
<i>Матвєєв В.</i> Перспективи і можливі шляхи інтенсифікації навчального процесу у вищій школі в аспекті самореалізації особистості	184
Розділ 3. Гарантування безпеки праці під час підготовки фахівців у системі вищої освіти	206
<i>Хрутьба В.</i> Гарантування безпеки праці під час підготовки фахівців у системі вищої освіти в контексті вимог глобалізації суспільства	207
<i>Вайганг Г.</i> Методичні аспекти гарантування екологічної безпеки під час підготовки фахівців транспортної галузі	241
Abstracts	29
Відомості про авторів	29

Наукове видання

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Монографія

За достовірність поданих матеріалів відповідальність
несуть автори

Редактор

Комп'ютерна верстка

Дизайнер

С. Світельська, Л. Горяна

О. Давиденко, Н. Терентьева

М. Цендревич, С. Жуковська

*Думка редакційної колегії може не збігатися
з переконаннями авторів*

Підписано до друку 29.12.2015 р.

Умов. друк. арк. 13,6

Наклад 300 прим. Зам. № 133

Видавництво "Аграрна освіта"
Технікумівська, 1, смт Немішаєве
Бородянського Київської
тел. 04577-41-2-69

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 1310

Джерела:

1. Балягіна І.А. Методика викладання економіки : навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / І.А.Балягіна, М.А.Богорад, Г.О.Ковальчук. – К. : КНЕУ, 2003.
2. Методика викладання фінансових дисциплін : навч.посіб. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 77 с.
3. Ментс Морри Ван. Эффективный тренинг с помощью ролевых игр. – Спб. : Питер, 2001.
4. Харламов И.В. Педагогика. – М. : Высшая школа, 1990.
5. Наукові парки інноваційного підприємництва. Технопарк / І. Г. Грабар, М. І. Лещенко, А. С. Малиновський, Є. І. Ходаківський. – Житомир, 2009.
6. Технопарки / Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України : Режим доступу <http://www.dknii.gov.ua/index.php/2010-09-09-12-22-00/2010-09-09-12-24-35>.
7. Хамчук В.П. Технологічні парки як ефективний механізм інноваційного розвитку економіки [на прикладі США] / В. П. Хамчук // Агроінком. – 2009. – № 9/12. – С. 23–26.

**ОЛІЙНИК
ВІКТОР ВАСИЛЬОВИЧ**
доктор педагогічних наук,
професор, заслужений
працівник освіти України,
дійсний член (академік)
НАПН України,
почесний академік
МАКБЕЗ,
автор понад 300 наукових
та навчально-методичних
праць

**ШЧЕНКО
ТЕТЯНА ДЕМ'ЯНІВНА**
кандидат педагогічних
наук, професор,
почесний академік
МАКБЕЗ,
автор понад 50 наукових
та навчально-методичних
праць

**ОТИЧ
ОЛЕНА МИКОЛАІВНА**
доктор педагогічних
наук, професор,
віце-президент МАКБЕЗ,
автор понад 300
наукових та
навчально-методичних
праць

**СОРОЧАН
ТАМАРА МИХАЙЛІВНА**
доктор педагогічних наук,
професор менеджменту
освіти НАПН України,
заслужений працівник
освіти України, почесний
академік МАКБЕЗ,
автор понад 300 наукових та
навчально-методичних
праць

**ГОРІАНА
ЛАРИСА ГРИГОРІВНА**
кандидат педагогічних
наук, доцент, Президент
Міжнародної Академії
культури безпеки, екології
та здоров'я (МАКБЕЗ),
автор понад 300 наукових
та навчально-методичних
праць

**МАТВЄЄВ
ВІТАЛІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ**
доктор філософських
наук, академік
МАКБЕЗ, автор понад
100 наукових та
навчально-методичних
праць

**ПРОНІКОВ
ОЛЕКСАНДР
КОСТЯНТИНОВИЧ**
доктор педагогічних наук,
професор, підпiнник освіти
України, член-кореспондент
Міжнародної кадрової
академії, автор понад 100
наукових та
навчально-методичних праць

**ХРУТ'БА
ВІКТОРІЯ
ОЛЕКСАНДРІВНА**
доктор технічних наук,
віце-президент МАКБЕЗ,
автор понад 160
наукових та
навчально-методичних
праць

**ТЕРЕНТЄВА
НАТАЛІЯ
ОЛЕКСАНДРІВНА**
кандидат педагогічних
наук, доцент,
віце-президент МАКБЕЗ,
автор понад 160 наукових
та навчально-методичних
праць

**ВДОВЕНКО
НАТАЛІЯ МИХАЙЛІВНА**
доктор економічних
наук, професор,
віце-президент МАКБЕЗ,
автор понад 300
наукових та
навчально-методичних
праць

**ЛЯХОЦЬКА
ЛАРИСА ЛЕОНІДІВНА**
кандидат педагогічних
наук, доцент,
віце-президент МАКБЕЗ,
автор понад 150
наукових та
навчально-методичних
праць

**ВАЙГАНТ
ГАННА ОЛЕКСАНДРІВНА**
кандидат технічних
наук, автор понад 50
наукових та
навчально-методичних
праць